

Тернопільська обласна рада
Управління освіти і науки Тернопільської облдержадміністрації
Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія ім. Тараса Шевченка

Кафедра української філології та суспільних дисциплін

ЗАТВЕРДЖЕНО
Проректор з навчальної роботи
М. Б. Боднар
«30» серпня 2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЛІНГВІСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ТЕКСТУ

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

спеціальність 014 Середня освіта (Українська мова і література)

освітньо-професійна програма Середня освіта (Українська мова і література)

Волянюк І.О. Робоча програма з дисципліни «Лінгвістичний аналіз тексту»: [для студентів спеціальності 014 Середня освіта (Українська мова і література) / І.О. Волянюк. – Кременець, 2019. – 14 с.

Розробник: к. філол. н., доц. кафедри української філології та суспільних дисциплін Волянюк І.О.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри української філології та суспільних дисциплін (протокол №1 від „27” серпня 2019 року).

Завідувач кафедри

О.В. Васишин

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, предметна спеціалізація, освітньо-професійна програма	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка	Нормативна
Модулів – 2 (I. Аудиторна робота; II. Самостійна та індивідуальна робота)	Спеціальність 014 Середня освіта (Українська мова і література)	Рік підготовки:
Змістових модулів – 2		4-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання (с. 10)		Семестр
Загальна кількість годин – 90		7-й
		Лекції
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2; самостійної роботи студента – 3,3.	Освітньо-професійна програма: бакалавр	16 год.
		Практичні, семінарські
		18
		Самостійна робота
		56 год.
		Вид контролю: залік

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить для денної форми навчання – 38: 62.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу полягає в практичному осмисленні теоретичної проблеми тексту як усіх функціональних стилів української мови в цілому, так і художнього тексту зокрема. Предметом лінгвістичного аналізу тексту є виділення і характеристика системи рівневих мовних одиниць, що організують спеціально відібрані уривки літературних і публіцистичних творів, які вивчаються в середній школі. В обсяг курсу «Лінгвістичний аналіз тексту» входить лінгвістична характеристика всіх мовних одиниць, наявних у структурі аналізованих текстів, починаючи з елементарних – фонем – і завершуючи синтаксемами, причому в аналізі художніх текстів необхідно спинитися й на мовностилістичних виражально-зображальних засобах.

Теоретичне і практичне значення курсу полягає у засвоєнні студентами теоретичних основ навчальної дисципліни і розумінні специфіки використання їх під час практичної діяльності. Програма курсу передбачає лекційні, практичні заняття і самостійну роботу студентів. Практичні заняття побудовано на базі вивчення теоретичного матеріалу і виконанні практичних завдань. Самостійна робота передбачає конспектування першоджерел, підготовку рефератів, роботу з підручниками, складання конспектів занять тощо. У програмі визначено кількість і навчальний обсяг змістових модулів, залікових кредитів, перелік основних підручників, посібників та інших джерел вивчення курсу.

Головне **завдання курсу** полягає у виявленні шляхом комплексного лінгвістичного аналізу системи естетичних співфункцій усіх мовних одиниць і їх категорій, що беруть участь у створенні системи художніх образів у певному тексті. Вивчення словесної образної системи літературно-художнього твору включає аналіз усіх засобів і способів та форм словесного мистецтва, мовностилістичної структури образів – лірики, драми, роману і повісті, тобто всю лінгвістичну структуру літературно-художнього твору, щоб в аналізі форми побачити зміст.

Курс «Лінгвістичний аналіз тексту» спрямований на формування у студентів таких професійних *компетентностей*:

1. Загальні:

- 1.1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- 1.2. Здібність планувати та управляти часом.
- 1.3. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- 1.4. Спроможність спілкуватися рідною мовою як усно, так письмово.
- 1.5. Знання предметної галузі та розуміння професії.
- 1.6. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
- 1.7. Здібність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- 1.8. Спроможність генерувати нові ідеї (креативність).
- 1.9. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми з відповідною аргументацією.
- 1.10. Уміння працювати в команді.
- 1.11. Цінування і повага різноманітності та мультикультурності.
- 1.12. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні
- 1.13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.

2. Фахові:

- 2.1. Володіти спеціальними знаннями загальних і часткових теорій мовознавства та літературознавства, наукових шкіл і напрямів досліджень.
- 2.2. Бути обізнаним із внутрішніми та зовнішніми законами розвитку мови.
- 2.3. Володіти основними поняттями, концепціями та фактами сучасної мовознавчої та літературознавчої науки.
- 2.4. Мати здатність оперативно засвоювати нові теорії та методики фахових досліджень.
- 2.5. Вміти застосовувати на практиці теоретичні знання з лінгвістики та літературознавства, методи філологічного дослідження.
- 2.6. Здійснювати аналіз мовних і мовленнєвих об'єктів, різних типів лінгвістичних і

літературознавчих текстів.

2.7. Здійснювати пошук та аналітичне опрацювання нової текстової, графічної та відеоінформації.

2.8. Уміти вести дискусію.

Програмні результати навчання

1. Опанувати сучасні наукові методи досліджень, базовий фаховий вокабуляр. (ПРН 2)

2. Вільно володіти фундаментальними знаннями з мовознавства (основні концепції, праці гуманітарних наук та їх видатні представники). (ПРН 6)

3. Використовувати професійні знання, уміння й навички, досліджувати мовні та літературні явища, вирішувати практичні завдання. (ПРН 7)

4. Сформулювати судження про використання знань, умінь, навичок із теорії та практики дослідження мовних явищ для освоєння теоретичних основ і методів сучасної лінгвістики. (ПРН 15)

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин/ 3 кредити ECTS.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. *Лінгвістичні класифікації текстів*

Тема 1. Лінгвістичний аналіз тексту як філологічна наука і навчальна дисципліна. Предмет і завдання лінгвістичного аналізу. Різновиди лінгвістичного аналізу тексту. Методи і прийоми лінгвістичного дослідження. Текст у лінгвістиці та інших філологічних дисциплінах.

Тема 2. Лінгвістичні класифікації текстів. Основні підходи до лінгвістичної класифікації текстів. Різновиди текстів за характером побудови. Класифікація текстів за функціонально-стильовим призначенням.

Тема 3. Лінгвістичні класифікації текстів. Розподіл текстів за кількістю учасників у мовленні. Різновиди текстів за їх жанровою належністю. Типи текстів за їх стильовою співвіднесеністю. Групи текстів за формою репрезентації.

Змістовий модуль 2. *Основні категорії тексту*

Тема 4. Основні категорії тексту. Поняття категорій тексту в мовознавстві. Категорія «цілісність тексту». «Зв'язність» як найважливіша категорія тексту. «Дискретність» (членованість) як текстова категорія.

Тема 5. Основні категорії тексту. Складне синтаксичне ціле як одиниця дискретності тексту. Членування тексту на абзаци. Дискретність тексту і заголовки. Репрезентація категорії «референтність» у тексті.

Тема 6. Основні категорії тексту. «Континуум» як категорія часу і простору в тексті. Інтертекстуальність. Категорія «антропоцентричність». Адресантність і адресатність у тексті.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					Примітки
	денна форма					
	усього	у тому числі			с.р.	
		л	п			
1	2	3	4	5		
Модуль 1						
Змістовий модуль 1. Лінгвістичні класифікації текстів						
Тема 1. Лінгвістичний аналіз тексту як філологічна наука і навчальна дисципліна.	12	2	2	8		
Тема 2 – 3. Лінгвістичні класифікації текстів.	20	4	4	12		
Разом за змістовим модулем 1	32	6	6	20		
Змістовий модуль 2. Основні категорії тексту						
Тема 4. Основні категорії тексту. Поняття категорій тексту в мовознавстві.	18	4	4	10		
Тема 5. Основні категорії тексту.	18	2	4	12		

Складне синтаксичне ціле як одиниця дискретності тексту.					
Тема 6. Основні категорії тексту. (Підсумковий модульний контроль)	22	2	6	14	
Разом за змістовим модулем 2	58	8	14	36	
Усього годин	90	14	20	56	

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Частковий лінгвістичний аналіз тексту (фонетичний, графічний, морфемний, словотвірний). Виконати вправи до практичного заняття №1.	2
2	Частковий лексичний і граматичний аналіз тексту. Виконати вправи до практичного заняття №2.	4
3	Лінгвістичні типи текстів. Виконати вправи до практичного заняття №3.	2
4	Лінгвістичні класифікації текстів. Виконати вправи до практичного заняття №4.	2
5	Функціональні вияви основних категорій тексту. Виконати вправи до практичного заняття №5.	4
6	Цілісний лінгвістичний аналіз художніх і нехудожніх текстів. Виконати вправи до практичного заняття №6.	6
	Разом	20

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Контекст. Види контекстів	6

2	Добір мовних засобів відповідно до змісту тексту	8
3	Лінгвістичне експериментування як один із прийомів лінгвістичного аналізу тексту	10
4	Розкриття словесно-образних засобів мови у створенні художнього образу.	8
5	Засоби вираження підтексту у драматичному творі	4
6	Реферування й анотування зв'язних текстів	10
7	Методологічні основи аналізу різностильових текстів	10
	Разом	56

7. Індивідуальні науково-дослідні завдання

1. Написати реферат на одну із тем (за власним вибором):

1. Своєрідність часткового етнолінгвістичного аналізу тексту.
2. Види адресатів у публіцистичних текстах.
3. Функціональні вияви заголовків у рекламних текстах.
4. Використання «ТИ»-тексту у публіцистиці та художній літературі.
5. Фактуальна, підтекстова й концептуальна інформація в художньому тексті.
6. Фігури мовлення як засоби діалогізації монологічного мовлення.
7. Аспекти лінгвістичного аналізу тексту.
8. Категорія модальності та її реалізація у тексті.
9. Специфіка часткового психолінгвістичного аналізу тексту.
10. Текст і його синтаксичні одиниці.
11. Текст, підтекст, контекст: порівняльна характеристика.
12. Методика текстового аналізу Р. Варта.
13. Мовні засоби образності художнього тексту (на вибір).
14. Що може означати Я у художньому тексті.
15. Організація лексичних засобів у поетичному тексті (на вибір).
16. Лексичний повтор як засіб реалізації семантичної зв'язності тексту.
17. Мовна реалізація категорії часу у публіцистичному тексті.
18. Специфіка часткового структурно-граматичного аналізу тексту (на вибір).
19. Мовне вираження категорії інтертекстуальності у тексті (на вибір).
20. Лінгвовізуальні (креолізовані) тексти та їх специфіка.

21. Інтегрування художнього тексту (на вибір) на фонетичному рівні.

II. Виконати цілісний лінгвістичний аналіз художнього тексту обсягом 200 – 250 слів (за власним вибором).

8. Методи навчання

Лекція, бесіда, пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, частково-пошуковий, дослідницький, метод аналізу мови.

9. Методи контролю

Написання тестів; усне опитування; перевірка завдань практичного характеру; перевірка завдань, що виносяться на самостійне опрацювання; перевірка ІНДЗ.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота									ІНДЗ	Сума
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2						20	100
T1	T2-3	МК	T4	T5	T6	T7	T8-9	МК		
5	5	15	5	5	5	5	5	30		

T1, T2 ... T10 – теми практичних занять; 5 – бал, який виводиться за роботу на практичних заняттях; МК – модульний контроль.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
64-74	D	задовільно	

60-63	E		
-------	----------	--	--

35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінювання

90–100 балів — **високий** рівень знань (теоретичний зміст курсу засвоєно повністю, студент самостійно обґрунтовує різноманітні концепції, знаходить джерела інформації, виявляє особисту позицію, вміє аналізувати проблему та знаходити шляхи її розв'язання; має сформовані практичні уміння та навички);

82–89 балів — **середній** рівень знань (теоретичний зміст курсу засвоєно повністю, належне володіння фаховою термінологією; студент самостійно добирає переконливі аргументи на підтвердження власних думок, припускається незначних помилок в усній чи писемній формах);

75–81 балів — **середній** рівень знань (теоретичний зміст курсу засвоєно повністю, середнє оволодіння фаховою термінологією, аргументований виклад концепції, недостатньо сформовані практичні навички);

67–74 балів — **достатній** рівень знань (теоретичний зміст курсу засвоєно частково, достатнє оволодіння фаховою термінологією, репродуктивний виклад концепції, недостатньо сформовані практичні навички);

60–66 балів — **достатній** рівень знань (теоретичний зміст курсу засвоєно частково, достатнє оволодіння фаховою термінологією, репродуктивний виклад концепції, відсутність конкретних прикладів, які б підтверджували теоретичні положення, недостатньо сформовані практичні навички);

0–59 балів — **низький** рівень знань (теоретичний зміст курсу засвоєно частково, низький рівень оволодіння фаховою термінологією, фрагментарний виклад концепції, несформовані практичні навички).

11. Методичне забезпечення

1. Робоча навчальна програма.
2. Теми та тези лекцій.
2. Плани практичних занять.
3. Завдання для самостійної роботи.

4. Завдання для проведення поточного контролю.
5. Завдання для ІНДЗ.

12. Рекомендована література

Базова

1. Єщенко Т. А. Лінгвістичний аналіз тексту: навч. посіб. — К.: Академія, 2009.
2. Єщенко Т. А. Лінгвістичний аналіз тексту: навч. посіб. для студентів. — Донецьк: ДІСО, 2005.
3. Єщенко Т. А. Робочий зошит для самостійної роботи студентів з лінгвістичного аналізу тексту. — Донецьк: ДІСО, 2005.
4. Загнітко А. П. Лінгвістика тексту: навч. посіб. — Донецьк: Юго-Восток, 2007.
5. Ковалик І. І., Мацько Л. І., Плющ М. Я. Методика лінгвістичного аналізу тексту: посібник для студ. — К.: Наука, 1984.
6. Кочан І. М. Лінгвістичний аналіз тексту: навч. посіб. — К.: Знання, 2008.
7. Лінгвістичний аналіз. Практикум: навч. посібник / за ред. Г. Р. Передрій. — К., 2005.

Допоміжна

1. Абрамович С. Д., Чикаркова М. Ю. Мовленнєва комунікація: Підручник. — К.: Центр навчальної літератури, 2004.
2. Анисимова Е. Е. Лингвистика текста и межкультурная коммуникация (на материале креолизованных текстов): Уч. пособие. — М.: ИЦ «Академия», 2003.
3. Варт Р. Від твору до тексту // Слово. Знак. Дискурс. Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. — Львів: ЛітОпис, 1996.
4. Плющ М. Я. Лінгвістичний аналіз тексту // Українська мова: Енциклопедія. — К.: Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана, 2000.
5. Райс К. Классификация текстов // Вопросы перевода в зарубежной лингвистике. — М.: Изд-во МГУ, 1978.
6. Ревзина О. Г. Лингвистические основы интертекстуальности // Текст. Интертекст. Культура. — М.: Азбуковина, 2001.
7. Різун В. В., Мамалига А. І., Феллер М. Д. Нариси про текст (теоретичні питання комунікації і тексту). — К.: Вид-во КДУ, 1988.

13. Інформаційні ресурси

<http://www.slovnyk.net>

<http://www.wikipedia.org>

<http://www.ostriv.in.ua>

Контрольні питання

1. Предмет і завдання лінгвістичного аналізу тексту.
2. Основні підходи щодо об'єкту вивчення лінгвістичного аналізу тексту.
3. Різновиди лінгвістичного аналізу тексту. Цілісний лінгвістичний аналіз.
4. Різновиди часткового лінгвістичного аналізу.
5. Методи лінгвістичного дослідження.
6. Прийоми лінгвістичного дослідження.
7. Текст у лінгвістиці та інших філологічних науках.
8. Основні підходи до лінгвістичної класифікації текстів.
9. Різновиди текстів за характером побудови.
10. Класифікація текстів за їх функціонально-смысловим призначенням: опис, його різновиди.
11. Класифікація текстів за їх функціонально-смысловим призначенням: розповідь. Структура тексту-розповіді.
12. Класифікація текстів за їх функціонально-смысловим призначенням: міркування, його типи, структура.
13. Розподіл текстів за кількістю учасників у мовленні: діалог, класифікація діалогів.
14. Розподіл текстів за кількістю учасників у мовленні: монолог, класифікація монологічних текстів.
15. Розподіл текстів за кількістю учасників у мовленні: характеристика полілогічних текстів.
16. Різновиди текстів за їх жанровою належністю.
17. Типи текстів за їх стильовою співвіднесеністю.

18. Групи текстів за формою репрезентації. Усний текст.
19. Характеристика письмових і друкованих текстів.
20. Поняття категорій тексту в мовознавстві.
21. Категорія „цілісність тексту”.
22. „Зв’язність” як найважливіша категорія тексту.
23. „Дискретність” (членованість) як текстова категорія.
24. 24. Складне синтаксичне ціле (ССЦ) як одиниця дискретності тексту.
25. Членування тексту на абзаци.
26. Дискретність тексту і заголовки.
27. Репрезентація категорії «референційність» у тексті.
28. «Континуум» як категорія часу і простору у тексті. Часовий континуум.
29. «Континуум» як категорія часу і простору у тексті. Просторовий континуум.
30. Інтертекстуальність як категорія тексту.
31. Прийоми інтертекстуальних зв’язків.
32. Категорія «антропоцентричність».
33. Адресантність і адресатність у тексті.
34. Категорія «інформативність», її вираження у тексті.